

felaketlerinin televizyona yansıyan görüntüleri insana doğrudan Kuran'ın tasvir ettiği kıyametin bu dehşet sahnelerini ¸ ağırtıyor. İnsanoğluyle zamanlarda en ¸ok kendi başının derdine d¸ş¸yor. ¸nk¸ insanın en ¸ok sevdiği yine kendisidir. Ardından ¸ocukları, akrabaları, yakınları ve malı geliyor. Canını kurtaran ¸nce mutlu olmuşsa da bu mutluluğunu yakınlarının varlığıyla paylaşmak istiyor. Bu ¸lemde meydana gelen tab¸ olayların t¸bi olduğu bir tabiat kanunu var. Bu kanun ilah¸ menşe'lidir ve Hakk'ın ilim ve iradesine bağlıdır. Bir m¸min inancına g¸re bu ¸lemdeki her olay ilm-i ilahinin ihatası ve irade-i sultaninin kuşatması altındadır. ¸nk¸ Kuran: ¸1608;¸1614;¸1605;¸1614;¸1575;¸1578;¸1614;¸1587;¸1618;¸1602;¸1615;¸1591;¸1615;¸1605;¸1616;¸1606;¸1618;¸1608;¸1614;¸1585;¸1614;¸1602;¸1614;¸1577;¸1613;¸1575;¸1616;¸1604;¸1575;¸1617;¸1614;¸1610;¸1614;¸1593;¸1618;¸1604;¸1614;¸1605;¸1615;¸1607;¸1614;¸1575;¸1608;¸1614;¸1604;¸1575;¸1614;¸1581;¸1614;¸1576;¸1617;¸1614;¸1577;¸1613; ¸1601;¸1616;¸1609;¸1592;¸1615;¸1604;¸1615;¸1605;¸1614;¸1575;¸1578;¸1616;¸1575;¸1618;¸1604;¸1575;¸1614;¸1585;¸1618;¸1590;¸1616;¸1608;¸1614;¸1604;¸1575;¸1614; ¸1585;¸1614;¸1591;¸1618;¸1576;¸1613;¸1608;¸1614;¸1604;¸1575;¸1614;¸1610;¸1614;¸1575;¸1576;¸1616;¸1587;¸1613;¸1575;¸1616;¸1604;¸1575;¸1617;¸1614; ¸1601;¸1616;¸1609;¸1603;¸1616;¸1578;¸1614;¸1575;¸1576;¸1613;¸1605;¸1615;¸1576;¸1616;¸1610;¸1606;¸1613; "O'nun ilmi dışında bir yaprak bile d¸şmez. O, yerin karanlıkları i¸indeki tek bir taneyi bile bilir."[\[3\]](#) buyurmaktadır. ¸lemin y¸ce Yaratıcısı'nı varlığı yarattıktan sonra hi¸bir şey karışmayan ve ilgilenmeyen bir konuma indirgemek isl¸ inan¸la bağdaşır gibi değildir. Her nedense bir kısım insanlar ve bazı aydınlar konuyu b¸yle algılamakta ısrar ediyorlar. Depremle Allah'ın bir ilişkisinin bulunmadığını bunun bir doğa olayı olduğunu iddia ve ispata ¸alışıyorlar. Oysa varlık ile yokluğu, darlık ile bolluğu, safa ile cefayı imtihan perspektifinden değerlendiren Kuran¸ anlayış, bunun ilah¸ irade ile olduğunu haber veriyor. Ardından bu t¸r tabi afetlerde bizlere sığınak olarak sabrı tavsiye ediyor. Ya da bir başka ifade ile sabır ve dua, Allah'dan yardım dilemenin Kuran¸ şeklidir.[\[4\]](#) Aslına bakılırsa insanın felaket zamanlarında yapabileceği şeyler de sabır, teslimiyet ve duadan ibarettir. D¸v¸nemek, debelenmek ve kadere baş kaldırıp başını taştan taşta vurmamak m¸min vicdanının izin vereceği bir davranış değildir. Allah, ahiret ve kader inancı, insan i¸in b¸yle zamanlarda adeta en g¸venli limandır. İnsan dua ile Allah'a daha yakındır. Kendisine dua ile iltica edilmesini isteyen de O'dur. Ayrıca insanoğlu sığınma ihtiyacında bir varlıktır. Fitri olan sığınma duygusu Hakk'a sığınma ile kemaline ulaşır ve insanda huzur hali meydana getirir. Olağan¸ olaylardan ¸rkmesine mani olur. ¸nk¸ Hakk kulunun dostudur. Ahiret inancı, insana sınırlı d¸nya hayatı d¸ş¸ncesini aşarak ebediyete kanat a¸masını sağlayacak bir motivasyon kazandırır, ¸l¸m¸n soğuk y¸z¸n¸ bile kabul edilebilir bir sıcaklığa indirger. Mukadder olanın insana ulaşacağı şeklindeki kader inancı da insana aczini ve k¸dir-i mutlak ¸n¸deki hi¸liğini hatırlatır. İnsanın kendini m¸stağni g¸rd¸ğ¸nde azıvereceği ve bu azgınlıkla tabii, beşeri ve ilah¸ kanunlara diklenmeyi doğuracak bir tuğyana d¸ş¸ği Kuran lisanıyla haber verilmektedir. Dolayısıyla insanın insan olduğunu kavramasına yardımcı olacak uyarıya ihtiyacı vardır. Deprem bu

açdan önemli bir vaiz ve nasihatçidir. [5] Muhterem Kardeşlerim Mülkün gerçek sahibi ve tasarruf edeni Yüce Allah'tır. İnsanoğlu da Yaratıcı'nın bu mülkten yararlanmak için belirlediği kurallara uyarak zilyed olur ve tasarruflarda bulunur. Kur'acirc;n-ı Kerîm'de şöyle buyrulur:

قُلِ

اللَّهُمَّ

مَالِكَ

الْمُلْكِ

تُؤْتِى

الْمُلْكَ

مَنْ تَشَآءُ

وَتَنْزِعُ

الْمُلْكَ

مِمَّنْ

تَشَآءُ

وَتُعِزُّ

مَنْ تَشَاءُ

وَتُذِلُّ

مَنْ تَشَاءُ

بِيَدِكَ

الْخَيْرُ

اِنَّكَ

عَلَى كُلِّ

شَىْءٍ

قَدِيرٌ "Ey Muhammed! De ki:

Mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsın ve mülkü dilediğinden geri alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini de alçaltırsın.

Her türlü iyilik senin elindedir. Gerçekten senin her şeye gücün yeter. تُولِجُ

اللَّيْلَ

فِى

النَّهَارِ

وَتُولِجُ

النَّهاَرَ

فِى

اللَّيْلِ

وَتُخْرِجُ

الْحَىَّ

مِنَ

الْمَيِّتِ

وَتُخْرِجُ

الْمَيِّتَ

مِنَ

الْحَىِّ

وَتَرْزُقُ

مَنْ تَشَآءُ

بِغَيْرِ

حِسَابٍ Geceyi gündüze katar,

göndür; de geceye katarsın. Ölül;den diriyi ccedil;ıkarır, diriden de ölül;y; çıkarırsın. Dilediğine de sayısız rızık verirsin"[6] Yeryüzü; ve göml;kler büt;n halinde insanın hizmetine ve yararlanmasına sunulmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ اْلاَرْضَ ذَلُولاً فَامْشُوا فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ "O Allah (c.c), yeryüzü;n; size boyun eğebilecek özl;zellikte yaratandır. Onun omuzlarında yüml;rüml;n ve rızıkından yiyin. Döml;n;ş ancak Ona'dır."[7] Başka bir âyette, göml;kyüzü;n; de insanın istifadesine sunulduğu şöyle ifade buyrulur: وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى السَّمَوَاتِ وَمَا فِى اْلاَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ اِنَّ فِى ذَلِكَ لاَيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ "O, göml;klerde ve yerde ne varsa hepsini, sizin istifadenize sunmuştur. Şöyle;phesiz, bunda fikir öml;reten, döml;şöml;nen bir toplum için nice ibretler vardır."[8] Buna göml;re, yeryüzü;nde normal tabiat olayları insanın korunabileceği öml;içöml;ler içinde cereyan eder. Büt;n göml;k cisimleri ve semalar da insanoğlunun hizmetine sunulmuştur. Kısaca insanoğlu, tabii âfetlere karşı bilimsel tedbirler almak suretiyle zararı en aza indirebilir. Ancak, tabii (her zaman olabilen) âfet sınırı aşılnca bir öml;ncki tedbirlerde yetersiz kalır ve Allah'ın dilediği şeyler vuku bulur. Artık takdir tedbirin öml;nöml;ne geçer. Yine de âfetin meydana geliş şekli, söml;nnetullah'a uygun olur. Deprem bilinen fay hatları öml;zerinde oluşması bunu göml;sterir. Ancak dozu, şiddeti, vurduğu yerler ve zamanlaması bilimin kontrolöml;nden çıkar. Böml;yle bir âfet karşısında herkes nimetlerin gerçek sahibini hatırlamak durumunda kalır. Çöml;nköml; bir öml;möml;r boyu yığıp biriktirdiği servetini, evinin eşyasını, hatta gardrobunda öml;zenle koruduğu giysilerini bırakarak, gecelik kıyafetiyle kendisini ya beton yığınları arasında, ya da dışarıda bulur. Yeniden deprem korkusuyla, milyonlarca insanın sağlam evlerini ve büt;n servetini geride bırakarak

gecelemek üzere açık alanlara çıkması ne büyük bir eğitimidir! Evinden çıkarken, bu gece deprem olursa belki artık buraya dönemem diye yanına âcil ihtiyaç maddelerini alan bir kimsenin, bir anda tüm mal varlığından bir gecelik de olsa vazgeçebilmesi unutulacak bir hal değildir. Zeminin sağlam olduğu, müteahhidin dürüst iş gördüğü ve kontrol mekanizmasının sağlıklı işlediği yerlerde ve yapılarda zararın az olması, bununla birlikte, zeminiyle birlikte toprağa veya suya gömülen yapıların durumu da ibretli sahneler! Son bir asırlık dönemde yeryüzünde, 8'in üzerinde ki şiddette bir yerde, 7-8 arası şiddette 18 yerde deprem olduğu düşünülürse, bundan sonraki yerleşim planlarının bu şiddetteki bir depreme dayanabilecek güçte yapılması gereği ortaya çıkar. Sünnetullah, jeoloji ve mühendislik bilimleri bunu gerektirir. Allah'ın, sünnetullah denilen, dünya ve semalar için koyduğu prensiplerin kesinlikle değişikliğe uğratılmayacağı çeşitli âyetlerde ifade buyurulmuştur.[\[9\]](#) Ancak tabiat olaylarında insan gücünün önleyemediği, ne kadar önceden tedbir olsa da kurtulamadığı yangın, sel baskını, çığ düşmesi, trafik kazası ve deprem gibi âfetlerin örnekleri de bitmez. İnsanoğlu ecelin ne zaman geleceğini bilemediği için, bu konuda Allah'a güvenip dayanması en güzelidir. Hz. Peygamber (s.a.s)'in sabah-akşam Haşr Sûresi'nin sonundaki üç âyeti okumayı tavsiye etmesi ve kendisinin genellikle, gece ansızın gelebilecek bütün sıkıntı ve âfetlere karşı, akşam yatmadan önce, Kur'ân-ı Kerîm'in son iki sûresi olan "Muâvizeteyn (Allah'a sığınma)" sûrelerini okuması ve kendi eşlerine de bunu tavsiye etmesi, mü'minler için bir mesajdır. Ayrıca mü'minler bu sûre ve âyetlerin anlamlarını meal ve tefsirlerden okumak suretiyle inceliklerini anlamaya çalışmalıdır. Muhterem Kardeşlerim İlahi dengede sebepler olmadan sonuca ulaşılmaz. Mesela; depremler, volkanlar olmasaydı yerüre sıkışır ve paramparça olurdu. Dünya diye bir şey kalmazdı. Tabii(doğal) denge denilen şey budur. Bütün yaratılmışlar, bu dengenin sebep-sonuç ilişkisinin bir parçasıdır. Her şeyin bir takdiri vardır. Buna da “kader” diyoruz. Kader çizgisinde Allah’ın koyduğu hudutlar dairesinde kulların sorumluluğunu gerektiren ödevler vardır. Deprem özelinden hareketle bu konuya azıcık değinelim. Deprem enerji yoğunluğunun sıkışıp daha sonra boşalmasıdır. Kuranın tabiriyle “yerin ağırlığını dışarı çıkarması” hadisesidir. Merak edenler mutlaka Kuran’daki Zilzal(deprem) Suresi’ni okusunlar! Haddizatında “tabiat kanunu” denilen şey, bizatihi Allah’ın kanunudur, sünnetullahtır. Allahın külli dengesinin bir parçasıdır. Dengeleri koyan O’dur. Afetlerin olağandışı veya olağanüstü oluşu, bu külli dengenin içinde gerçekleşen çok cüzi bir parçadır. Bu bağlamda deprem, elbette İlahi bir ikazdır. Sadece doğal afetlerde hayatını yitirenler değil, her insanın ölümü de ilahi bir ikazdır. Muhatap insandır. “Dünyayı ve maverayı ona göre şekillendirin” anlamında bir uyarıdır… “Deprem şu sebeple oldu” deyip ilahi ikazın sınırını daraltmak, mesajı yanlış okumaktır ve bu son derece yanlıştır. Allah’ın hududuna müdahil olmaktır. Bizim bilgimizi aşan bir konu hakkında ileri geri konuşmaktır. Allah neyi niçin murat ettiğini biz bilemeyiz. Bu ikazın bizi ilgilendiren “cüzi” boyutu vardır, ilgilendirmeyen “külli” boyutu vardır. Kul(birey) olarak bizi ilgilendiren boyutu, doğal afetlere karşı tedbirimizi almaktır. Mesela; Van depremi…17 ağustos depremi Depremlerde inşa ve imar hatalarından kaynaklı kayıplarımız, alınmamış tedbirin bir sonucudur. Bizi ilgilendiren boyutu tedbir olmadan tevekkülün olamayacağıdır. Tedbir almadan işi olurlarına bırakmaya “tevakül” denir. Kolaylıktır, tembelliktir, dinde yeri

yoktur… Tedbirle ilgili iki ¸arpıcı örnekle verelim. Hz. Ömer bir bölgeye gidilmesin diye emir verir. Bunun üzerine Ebu Ubeyde “Ey Ömer, Allah’n kaderden mi ka¸ıyorsun?” sorusuna, “Evet, öyle ama Allah’n bir kaderinden ka¸irken öbür kaderine doğru gitmekteyiz” cevabını verir. Hz. Ömer vebalı bölgeye girenleri orada kalmalarını, dışarıdakilerin ise i¸eri girmemelerini söyleyip bölgeyi karantinaya almıştır. Hastalığın yayılmaması i¸in birinci derecede tedbir almıştır.

 عن أنس
رَضِيَ
اللّهُ عَنه
قال: قَالَ
رَجُلٌ
لِرَسُولِ
اللّهِ:
أُعْقِلُهَا
وَأتَوَكَّلُ أوْ
أُطْلِقُهَا
وَأتَوَكَّلُ ؟ قَالَ:
اعْقِلْهَا
وَتَوَكَّلْ
 Hz. Enes (radıyallahu anh) anlatıyor: "Bir adam Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm)'a gelerek: "Hayvanımı bağlayarak mı yoksa serbest bırakarak mı Allah'a tevekkül edeyim?" diye sormuştu. Ona: "Bağla ve tevekkül et!" buyurdu."[\[10\]](#)
Yine bir başka rivayette de Hz. Peygamber bir bedeviye “deveni nereye bıraktın” diye sordu. Bedevi “Allah’a emanet ettim” der. Allah Resulü “deveni önce bağla, sora Allah’a tevekkül et” diye uyarıda bulunur. Demek ki tedbir olmadan tevekkül olmaz. İlahi ikazı “tedbir ve tevekkül” dairesinde okumak lazım! İlahi mesaj; zorluklara karşı mücadeleyi sabırla, nimetlere karşı şükrümüzü infakla, belalara karşı hamdımızı sadakayla, dayanışmayı birbirimizle yardımlaşarak, acılarımızı ve sevgimizi paylaşarak bir hayatı yaşamamızı telkin eder. İlahi mesaj; topyekûn bir kardeşliği, toplumsal barışı öngörür... İlahi mesaj; “tedbiri ve tevekkülü” öngörür. Tevekkülün hinterlandı bütün hayatımızı kuşatır. Ömrümüzün bereketi, hayatımızın ruhudur. Tevekkül; sebep sonu¸ ilişkisinin en doğru şekilde işletilmesidir. Tevekkül; maddi ve manevi boyutuyla hayatımızın tüm altyapısıdır. Hâsılı; İlahi mesajı doğru okursak “şer zannettiğimiz bir¸ok şeylerin hayır olduğunu” görürüz. Kardeşlerim Musîbetlere ve felâketlere sabır, insanı olgunlaştıran önemli imtihan aracıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur.

 َلَنَبْلُوَنَّكُمْ
بِشَىْءٍ
مِنَ
الْخَوْفِ
وَالْجُوعِ
 وَنَقْصٍ

tavsiye edenler" olduğu bildirilir. İbn Abbas (r.a)'ten rivayete göre, bir gün siyahi bir kadın Allah'ın Rasûlü'ne gelerek şöyle demiştir: "Ben arada sar'a krizine tutuluyorum ve kendime malik olamadığım için ağlıyorum Allah'a dua et de bana şifa versin." Hz. Peygamber şöyle buyurdu. "İstersen, sabret, bunun bedeli cennet olsun, dilersen sana şifa vermesi için Allah Teâlâ'ya dua edeyim." Bunun üzerine, kadın: "Öyleyse sabrederim, yalnız rahatsızlığımın hafif geçmesi ve yabancı erkeklerin yanında ağlamam için dua etseniz."^[14] dedi. Kur'an'da sabranın erkek gsterilen Eyyub (a.s)'ın iftlikleri, hayvan sürmeleri ve erkek çocukları vardı. Allah'a kullukla, ağır dnya işlerini birlikte yürütmeleri, peygamberlik vazifesini de aksatmıyordu. İblis, Cenab-ı Hakka, Eyyub (a.s)'ın bu dnya rahatlığı içinde kulluk yapmasının kolay ve tabii olduğunu, bu nimetler elinden alınırsa isyan edebileceğini söyledi. Bunun üzerine Allahu Teâlâ'nın istemesiyle, iftliklerini sel suları bastı, hayvan sürmelerini aldı gtmeleri, dşen bir yıldırım, iftlik evindeki Eyyub (a.)'ın oğullarını helak etti. Bununla bu haberleri alan Hz. Eyyub, Allah Teâlâ'nın bilgisi dışında bir yaprağın bile kılmıdamayacağını söyleyerek, sonuca sabretti ve kısa zaman sonra yeniden iftlik işleri dzene girdi. Bu defa İblis, Eyyub (a.s)'ın sağlığı yerinde olduğu için Allah'a kulluğa devam edebildiğini, sağlığı bozulursa isyan edeceğini iddia etti. Bunun üzerine Hz. Eyyub'a bir musibet olarak deri hastalığı verildi. Uzun süre insanların etrafından dağılacığı derecede hastalık geçiren peygamber buna sabretti ve sonunda iyileşti. Hastalık sırasında da Allah'a bağlılığını kesmedi ve insanlık alemine sabır örneği olarak gsterildi^[15].

Hazırlayan

[1] Abese, 84/33-37 [2] Hac, 22/2 [3] En'am, 6/59 [4] Bakara, 2/155 [5] Deprem'in Ardından Prof. Dr. Hasan Kamil Yılmaz 1999 - Altınoluk Dergisi, Ekim, Sayı: 164, Sayfa: 005 [6] İmrân, 3/26,27 [7] Mâ'ülk, 67/15 [8] Câsiye, 45/13 [9] Ahzâb, 33/62; Fâtır, 35/43; Feth, 48/23 [10] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akâğ Yayınları: 16/458 [11] Bakara, 2/155-157 [12] Bakara, 2/153. [13] Zümer, 39/10 [14] Ahmed İbn Hanbel, Müsned, 1, 317 [15] Deprem İlmihali Prof. Dr. Hamdi Dündüren 1999 - Altınoluk Dergisi, Ekim, Sayı: 164, Sayfa: 020

[İslam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)